

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

EGÉSZ ÉVRE	16.— K	NEGYED ÉVRE	4.— K
FÉL ÉVRE	8.— K	EGYES SZÁM	—60 K

FŐSZERKESZTŐ:

DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.
TELEFON 108-00.

HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Füstbement vállalkozás.

Mindnyájunknak élénk emlékezetében van még az a sok és vérmes fantáziával kieszelt híresztelés, amely közel két év óta hitelre talált némiképen még a legkétkedőbb szakemberek előtt is. Nem mondott kevesebbet ez az itt-ott rendszeresen felbukkanó hír, minthogy az *Osztrák-Magyar Államvasut-Társaság aninai* és *resicai* telepeinek szomszédságában páratlan gazdagságu vasérctelepek vannak kiaknázatlanul s ezeknek a mesés gazdagságu vastelepeknek kitermelésére és kohósítására egy mágnásokból alakult érdekeltség vállalkozott, amelyről azt rebesgették, hogy előkelő összekötése révén még a *legmagasabb* körök néhány tagját is rábirta a busás haszonnal kecsegtető vállalkozásban való részvételre. Voltak, akik részleteket is tudtak regélni erről az amerikai stílű vállalkozásról, amely az Orsova határában, a város és vasuti állomás közötti állami telken lett volna eljövendő s hivatva lett volna arra, hogy füstöt okádó kéményeivel és dohogó kohóival egy új korszakot nyisson meg a magyar vasbányászat és vaskohászat történetében. És lelkes szakemberek csillogó szemmel beszéltek a nagy bánya- és kohótelepről, amely mellett majd szégyenkezve elbujhat a *Rima*. Voltak, akik kárörvendve nevettek az *Osztrák-Magyar Államvasut-Társaságon*, amely sikertelen kutatás után felhagyta a kérdéses területet fedő zárt kutatómunkáit s ezzel a tényével kiengedett a kezéből több száz millió értékű, kohósításra különösen érdemes vasércet.

Azután ismét szállongtak a gazdátlan hírek. A vas az még semmi, hanem a vas mellett kiaknázatlan széntelepek is vannak, amelyek segélyével majd a vasérc kohósítása és a nyersvas feldolgozása fenomenálisan olcsó lesz. Szóval esztendőkön át átrezgett igen sok a bányászattal és kohászattal üzletszerűleg és technikailag foglalkozó egyén szívében a *nagy vállalkozás* mámore. Egy óriási tőkével dolgozó, amerikaiasan modern kohó- és vasgyári üzem, ott az ország határán, szerencsés fekvéssel az erőteljesen hőmpölygő Duna mellett, egy nagy befogadó képességű piaccal a Kelettel, kit ne szédített volna meg ennek a vállalkozásnak szokatlanul nagy perspektívája? És hány elfojtott keserűség lélegzett fel örömmel ennek a nagy vállalkozásnak hallatára... Nesze neked vaskartell! Majd adnád te még olcsóbban is, ha Orsova mellett, a legnagyobb magyar vasgyár elkezd majd ontani magából a vasat.

És előttünk is, akik bányászati és kohászati iparunk érverésén tartjuk a kezünket, napról-napra mind határozottabb körvonalakban bontakozott ki a

hatvan millió alaptőkével megalapított szédítően nagy vállalkozás képe. Nem csoda, hiszen olyan egyéneket láttunk a szervezők között, akiknek ügyességéhez és megbízhatóságához kétség sem fér.

Voltak ugyan óvatos üzletemberek, akik még a négy-öt száz millióra becsült szén- és vasérc-kincs dacára is huzódzkodtak volt a nagy vállalkozásban való részvételtől. De ki törődött ilyen vérmes remények között egy-egy félénk tőkessel?

Akadnak szakemberek is, akik mosolyogva hallgatták a nagy vasérc- és szénkincsről szóló ezeregyéji meséket. Sokan már csak azért sem bíztak a vállalkozás reális voltában, mert az állítólag fölfedezett vasérctelepek nagyon távol estek a vasuttól és a kibányászott vasércnek Orsovára való leszállítása tulságos anyagi áldozatot követelt volna különben is. Akadnak gáncoskodók, akiknek a szén minősége ellen volt kifogásuk és nem tudták elhinni, hogy az alkalmas legyen a vasércnek kohósítására. Igen sokan még azt is kétségbe vonták, hogy egyáltalán van-e ott komolyan számbavehető mennyiségű szén és föltárasra érdemes széntelep?

De ugyan kicsoda törődött ezeknek a jámbor szakembereknek a megjegyzéseivel? A szakközvélemény is mosolygott rajtuk, mint olyanokon, akiknek az fáj, hogy ők kimaradtak a játékból. A jóhiszemű mágnás és külföldi pénzcsoporthoz pedig, amely erre a nagyarányú vállalkozásra ráadta fejét, illetve millióit, nem igen jutott el ezeknek a jámbor magyar szakembereknek véleménye s ha még eljutott volna is, mit használt volna, mikor az ő nyereségvágyukat jobban csiklandozta és tetszésüket jobban megnyerte az állítólagos belga Bergassessorok kedvező szakvéleménye.

És valóban, amint mondják, a vállalkozó csoport nem is sajnálta a pénzt Száz ezreket fizetett szakvéleményekért, amelyek nem értek állítólag egy hajtatófát. Megnyert egy sovány pert óriási költséggel. Tömérdek szénterületet foglalt le rengeteg pénz árán. Sok száz zártkutatómunka elővételi jogát biztosította magának nehéz ezresekben így mondják.

Már úgy volt, hogy ezen a tavaszon megkezdődnek Orsován az építkezések. És egyszerre csak minden csendes lett azokban a berkekben, ahonnan azelőtt a szédületes vállalkozásról jónak látták kellő időben egy-egy káprázató hírt fölroppenteni.

Az építkezés pedig odalent, az államtól ingyen remélt telken elmaradt. Nem kezdték meg az ég felé meredő, sugár kémények és nagyolvasztók alapkövének lerakását, hanem ehelyett a napi sajtót bejárta egy rövid, de annál nagyobb meglepetést keltő

hir, hogy az *Andrássy-ut 104.* számú palotájának gazdája *Londonba* költözik.

Ezek után majdnem kétségtelennek látszik, hogy az orsovai legnagyobb vasgyártelepből egyelőre nem lesz semmi. Hiába várják ott a telekspekulánsok a nagy ipari berendezkedést! És hasztalan remélik a zártkutatómányosok az opcióknak nehéz százezrekkel való újabb meghosszabbítását

Valóságának tetszik immár, hogy a jóhiszemű vállalkozó csoport rutinszerűen esett áldozatul. A nagy vállalkozás, amellyel föllármázták a kontinens pénzvilágát, időnap előtt kimulni látszik.

Azokból, amik erről a magyar bányaszédelgések között is páratlan bluffról eddig nyilvánosságra jutott, megállapítható, hogy itt a fölhajtók igen közönségesek, de annál kipróbáltabb eszközökkel dolgoztak. Az egész merész terv azon nyugodott, hogy az *Osztrák-Magyar Államvasut-Társaság* mintegy harminc év előtt eredménytelen kutatás miatt fölhagyott zártkutatómányait egyesek jó üzlet reményében újra bejelentették s várták a megfelelő vadra. S a terv, amint látszik, fényesen sikerült is. Mennyi ilyen szédelgés van nálunk a zártkutatómányokkal! Élelmes emberek lefoglalják és zártkutatómányokkal befedik széles e hazában mindenütt a művelésre nem érdemes ásványos előfordulásokat és várnak a maguk kis, vagy nagy vadjárja, amelyik előbb vagy utóbb, de biztosan megérkezik. Amint a példa mutatja, minden csak a hajtók ügyességétől függ. Ez az eset még annál is közönségesebb, mert mennyi becsapás történt már nálunk azzal, hogy élelmes bányaszegények egy virágzó bányavállalat mellett, az attól le nem foglalt területecskén szereztek maguknak kétes értékű bányajogosítványt, amelyet — tekintettel a diszes szomszédságra, minden esetben rásóztak egy-egy reményektől elszédített vállalkozóra. Az a szomorú, hogy ezeknek a becsapásoknak nem lehet gátat vetni. Itt nincsen más orvosság, mint a tőkének a szakértelme. Ezek a fogások olyannyira ismeretesek már minden, a bányászatban csak egy kissé is befontes előtt, hogy hihetetlennek látszik az a rettenetes naiv mód, amellyel még egyes tőkés bányaszédelgésekbe dobják nálunk millióikat. Hiszen csak szét kellene nézniök egy kicsit, azonnal rájönnének, hogy nálunk számtalan olyan bányavállalat van, amely már alapításától fogva irreális s csupán csak arra volt jó, hogy a jogosítványvadászok, üzletszerzők és ügyvezetők megkeressék rajta a maguk alkuszdíját.

Nem tudjuk azt, hogy ama kérdéses terület vasérclepeinek megbecsülésénél meghallgattak-e magyar szakértőt is? A híradás csak arról szól, hogy a főszakértők belgák voltak. Ez némiképp megnyugvással szolgál nekünk, akik tüzzel-vassal harcolunk a mi magyar szakembereinkért. Aki egy kicsit végig gondolja a magyar bányák körül végbement bányaszédelgéseket, az azonnal rájön, hogy a legtöbbször idegenből idehozott, drága pénzen megfizetett szak-

értők adták meg a végzetes szakvéleményt. És am furcsa, ezekért az idegenekért szenved mindig csorbát a magyar bányász- és kohómérnöki kar becsülete. És nekünk, ha már egy vállalat alakulásakor idegen szakértőket hoznak, az már kissé mindég idegen. Mert van ám nálunk igen sok tehetséges mérnök-ember, akinek szakértelme és megbízhatósága fölé akármelyik külföldiével, de ne tessék őket mindég a kiképzett nagyfejűek között keresni! No, azután szegény belgák. Lehetnek igen becsületes, szorgalmas nép, de nálunk belekeverni egy bányavállalkozásba már egy belgát, önmagában is rossz ómen. Tessék csak egy kicsit szétnézni, nem is olyan messze azonnal kiténik, hogyan herdáltak el ezek nálunk a maguk és mások kárára milliókat szakértelmetlenségük miatt.

Erről a nagy bányakrachról, ha csak az általa érintett vállalkozók szenvednének miatta kárt, nem is beszélénk sokat. Utóvégre, ha valaki kockázatos vállalkozásba fog, mindég kíséri a bukás esélye és ha a tőkés vállalkozó olyan naiv, hogy ilyen olcsó fogásokkal a falmak lehet vinni, ám had törje össze a fejét, azonban ezt a szerencsétlen híresztelt vállalkozást a magyar bányavállalkozás jóhírneve fogja iger sokáig megsínyleni. Földünk tele van kiaknázatlan és kiaknázásra érdemes ásványkincsekkel, de tőkés szegény ország vagyunk s ránk a földnek ezek az áldásai beláthatatlan időre elvesznek, ha csak azok napszínre hozására idegen tőke nem vállalkozik. Kérdezzük azt, hogy ezek után mikor lesz hatvar millió franknyi tőke nálunk hajlandó bányavállalkozásba kezdeni? Ezért a kiszámíthatatlan veszteségért amely a magyar bányavállalkozást érte, emelünk szót

És ebben az ügyben még egy másik dolog is említésre méltó. Hogy mennyire el van nálunk terjedve a bányaszédelgés, azt ez az eset mutatja. Hazajön a tengérentúlról nagy vállalkozókedvvel egy ur, aki talán hivatást érez magában nagy gazdasági akciók keresztülvitelére, hoz magával számottevő tőkét, nekünk megbecsülhetetlen összeköttetést a külföldi tőkével s akkor ennek a nagy urnak, ennel a pénznek azonnal éhesen nekiesnek kétes bányaszédelgések s rutul lépreviszik a magyar bányavállalkozás mérhetetlen kárára.

Ha tehát a kiszivárgott híreknek s a lapokban megjelent közleményeknek hinni lehet, Orsova mellett nem fog felépülni egyhamar az a grandiózusnak ígérkező magyar bányász- és kohóvállalkozás. Nem fog pedig azért, mert talán a lefoglalt területek szén- és vasérckincse korántsem olyan tömördek, mint az az alapítók hitték. Vagy talán azért hiúsul meg, mert az, aki a vállalatnak lelket adott, több üzletkötésénél szenvedett csalódásai miatt elkedvetlenedett ettől a bányavállalkozástól is, amely talán szerényebb kérések között egészen reálisnak ígérkezett. A valódi okok ki fognak derülni. Addig azonban mi is, aki vérmes reménnyel hittünk ennek a nagyszerű vállalkozásnak lehetőségében, csalódva nézünk magun-

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelen mint különlegesség
gyártása.

(923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47

— Alapított 1791. —

Magyarországi képviselő

CONRAD ÉS TÁRSA Budapest,
VI. kerület, Teréz-körut 15. szám.

elé és bánt bennünket is az módfelett, hogy ebben az esetleg teljesen füstbement vállalkozásban a magyar bányászatot is csufos kudarc érte.

A vakvéletlen különös módon hozza össze az eseményeket. Valami különös nemzeti balsors árnya lebeg fölött az eset fölött. A legnagyobb magyar-nak, aki ezt a hazát gazdasági alapon akarta először megerősíteni s azután függetlenné tenni, leszármazottja kapott gazdasági akciója közben nálunk ilyen kemény leckét. És mi hisszük, hogy velünk együtt a szakközönség jórésze mélyen fájlalja ennek a vállalatnak a kudarcát még akkor is, ha a hihetetlennek látszó krach hír a vállalkozásnál érdekelt magyar csoport képviselőjének pusztá elkedvetlenedésévé zsugorodik össze

Uj eljárás réz előállítására.

Egy norvég mérnök szabadalmaztatta az alábbi eljárást, melynek tárgya réznek nedves uton szulfát-oldatból való előállítása, melyet valamely előzetesen pörkölt kiindulási anyag kilugozása által kapunk. Ilyenmő eljárásoknál az említett pörkölt csak oly célból alkalmazták, hogy különösen a ként oldóvítté váljon, hogy oly kilugozó anyagot kapjunk, mely a rézet oxid alakjában tartalmazza, melyet az elektrolitben tartalmazott kénsav old. Azután rendszerint úgy jártak el, hogy az ércet finom porrá aprították, illetve örölték és azután a pörkölt kemencében fülhevítették mindaddig, míg a kén többé nem oxidáltatik. Ekkor kénsav képződik és rézoxid áll elő, a pörkölés azonban a részben beálló összezsugorodás következtében sohasem tökéletes, miért is a rákövetkező kilugozásnál a rézzel együtt nem kívánatos tisztálanságok, pl. a vas is föloldatnak, míg másrészt tetemes mennyiségű réz oldatlanul marad.

Ezen hátrányokat azáltal kerüljük el, hogy a pörkölt anyagot nátriumszulfáttal elegyítjük. Ezáltal sokkal tökéletesebb pörköltet érünk el, mi mellett a pörköltési termékben tartalmazott réz nagyrészt rézszulfát alakjában van jelen, habár az összes vassó szétbontatott. Ez az eljárás különösen akkor előnyös, ha a rézzel egyidejűleg más értékes fémeket akarunk az ércből kitermelni. Nemcsak a réz, hanem a cink és a nikkel is kettős sókat képeznek a nátriumszulfáttal, mely sók csak oly hőmérsékletknél bontatnak szét, melyek sokkal magasabbak, mint a pörkölt kemencében uralkodók.

A nátriumszulfát hozzáadása költséges volna, ha azt nem lehetne ismételtlen alkalmazni úgy, amint az a találmány értelmében történik. Ennek következtében csak az szükséges, hogy az anyag alkalmazásánál beálló csokély mechanikai veszteségeket új anyagmennyiségek hozzáadásával pótoljuk.

A nátriumszulfátnak a pörkölt szulfitos réz-ércéhez való hozzáadását már régebben ajánlották és pedig ismert koncentrációjárásnál, mely szerint az ércet először oxidáló és azután redukáló pörköltési folyamatnak vetjük alá, hogy az érc fémtartalma részecskéit könnyen füliszapolható állapotban kapjuk úgy, hogy e részecskék ismeretes koncentrációjárás segítségével a meddő közötől könnyen olvashatók és ezáltal későbbi olvasztó eljárásához alkalmasakká válnak. Jelen eljárás célja azonban nem abban áll, hogy a pörkölt termék mechanikai koncentrációját érjük el, hanem abban, hogy az ércet a réz elektrolit-os oldatával mellett nedves uton való kezelésre alkalmassá tegyük. Kísérletekkel megállapítottuk, hogy nátriumszulfáttal pörkölt vastartalmu anyagoknál sokkal kevesebb vas megy át a rézzel oldatba, ami a réz rákövetkező elektrolit-os leválasztására igen nagy jelentőségű.

Az eljárást például következőképp foganatosíthatjuk: Az ércet mindenekelőtt a kiindulási anyag réztartalma-hoz képest 2–20% nátriumszulfáttal együtt pörkölt-

jük, mire a pörköltési terméket hig kénsavval kilugozzuk. Ezáltal a pörköltésnél bevitt nátriumszulfát a pörköltési folyamatnál, vagy a kénsavval való kezelésnél képződött réz-, cink-, nikkel-, vas- stb. szulfátokkal együtt oldatik. Az így kapott oldatot azután ismeretes módon oldhatatlan anódák alkalmazása mellett elektrolizáljuk, miáltal a réz kiválik és szabad kénsav képződik. A keletkezett kénsavat tartalmazó lugot azután ismét fölhasználjuk újabb pörköltési termékek kilugozására. Ha ezt a kilugozást és elektrolizást többször megismételtük, a lug oly nagymennyiségű nátriumszulfátot és egyéb sókat fog tartalmazni, hogy lugozás céljára való újbóli használása lehetetlenné válik.

Ez az eset akkor áll be, mikor az oldat literenként körülbelül 450 g. nátriumszulfátot, vagy ennél is többet tartalmaz. Az oldat 80–80 g. nikkel, vagy vasat és egészen 150 g.-ig cinket is tartalmazhat.

Ezt az oldatot adagoljuk újabb nátriumszulfátmennyiségek helyett a pörköltési kemencében kezelendő érchez. A pörköltésnél a lugban levő összes vassók szétbontatnak, más fémek, mint pl. a cink és a nikkel szulfátjai ellenben nem bontatnak el, úgy, hogy ezek a következő kilugozásnál ismét oldódnak. Ezeket a fémeket az okból elektrolizis vagy szóda, vagy mészségélyével való kicsapás által az oldatból el kell távolítani.

A kiindulási anyaghoz adagolt oldat vasa és szabad sava a pörköltési eljárás tökéletességét igen előnyösen befolyásolja.

A vas az oldatban vasoxidszulfát alakjában van jelen és ennélfogva oldó hatással van a tökéletlen pörköltés folytán az ércben még jelen lévő rézszulfira, illetve cink- vagy nikkelszulfira. A feltaláló azt találta, hogy a nátriumszulfáttal pörkölt anyag ezeket a szulfidokat oly mechanikai állapotban tartalmazza, hogy azokat az elektrolit sokkal tökéletesebben oldja, mintha a pörköltést nátriumszulfát hozzáadása nélkül foganatosítjuk.

Magától értetődik, hogy a rézet az elektrolitnek a pörköltési kemencébe való visszavitel előtt nem kell teljesen kiválasztani, minthogy a visszamaradó réz nem képez veszteséget. Sőt néha előnyös is az elektrolitval való kilugozás előtt vízzel való kilugozást végezni. Az így kapott oldat ugyanis vasmentes és ha azt addig elektrolizáljuk, míg az összes réz kivált, a visszamaradó fémek vas- és rézmentesen csapódhatnak le. Ezen előnyön kívül az erőfogyasztás csökkentését is érjük el a réz elektrolit-os kicsapásánál, ha az oldat vasmentes. Némely esetben tehát igen előnyös, ha először vízzel és azután savval lugozunk ki.

A lug ismételt alkalmazásánál beálló csokély nátriumszulfátvesztéseket célszerűen nátriumklorid hozzáadásával pótoljuk, mely azután a pörköltkemencében nátriumszulfát képződése mellett szétbomlik.

HAZAI HIREK.

Per esetén .

Amiről itt szó leszen, az annyira jellemző a mi állapotainkra, hogy voltaképpen akkor kellene csodálkoznunk, ha *máskép* történt volna .

Csáktornyáról kaptunk egy rövid értesítést. Arról van benne szó, hogy a muraközi zártkutatómányok körül bajok vannak. Tudvalevő ugyanis, hogy *Singer* Vilmosnak a Muraközben levő zártkutatómányain esztendő óta a London Oil szindikátus végzett furásokot, amelyek azonban nem jártak a kellő és várt eredménnyel. Április végén lejárt az optió és optió és holtbizonyosra vehető, hogy az nem lesz meghosszabbítva, legalább az engedményes és engedményezett között nincs meg az az egyetértés, amely egy ilyen üzletkötésnek előfeltétele. Sőt többet is elárulhatunk: a harc megindult és ugylátszik vére

megy. A dolgok odafajultak, hogy Singer Vilmos az Oil szindikátus szerszámaira, gépeire bírói zárt kért és kapott.

Tulajdonképpen pontot kellene ide tennünk, de az ügynek folytatása is van. Folytatódik pedig ott, amikor Singer Vilmos ur és a London Oil szindikátus szerződést kötöttek egymással az optióra, a furásokra vonatkozólag: folytatódik, amikor Singer Vilmosnak zártkutatmányi kedvezménye meghosszabbítást nyert stb. stb. Hát annak a szerződésnek (legtöbbnyire minden ilyen szerződésnek) van egy pontja, amelyikben befoglalatik az a megállapodás, hogy per esetén alávetik magukat a felek x bíróság ítéletének.

Ugy-e magyar bíróság illetékességének, ítéletének? Ugy-e, mert Singer Vilmos magyar ember? És ugy-e mert a London Oil szindikátus tudja, hogy amikor az Izavölgyben, Szacsalon petroleumot akart furni, ahhoz a magyar állam egyik magyar hatóságának kell az engedélye; hogy amikor földgáz kell, akkor a magyar állam exponenseivel kell tárgyalni. És ugy-e mert úgy illik, hogy amikor az angol mérnök urak testi épségére a magyar államhatalom felügyel, amikor Singer Vilmos urnak és az Oil szindikátusnak a magyar állam ad kedvezményeket, akkor a független magyar bíróság részrehajlatlanságát kellene annyira tisztelni, hogy per esetén ne bécsi bíróság legyen illetékes, amint azt Singer ur és az Oil szindikátus szerződésükben kikötötték.

Nem lehetett ötletszerű ez a kikötés és akár-hogy magyarázzuk a dolgot, mindenkép szomorú közállapotainkra. Vagy mit mondana az angol kormány ahhoz, ha magyar vállalkozó angol vállalatainál az egyiptomi alkirályt nevezné meg bírónak? mit mond Singer ur? Elvégre a Muraköz van olyan messze Bécsből, mint Makó Jeruzsálemtől.

Vagy másképp gondolták az urak? És éppen azért futnak majd Bécsbe. Azért, mert kizárólag a független magyar bíróság részrehajlatlanságában bízunk? Azért, mert kizárólag ott nem lehet panamáznia?

Talán bele kellene nézni néha az ilyen szerződésekbe és talán nem volna kár kioktatni ezeket az urakat, hogy nemcsak bányajogokat, kutatmányokat és kedvezményeket lehet minálunk kapni, hanem utilaput is.

Mindezt pedig nem sovinizmusból irtuk le, amint hogy nem kell sovínistának lenni ahhoz, hogy valaki becsületesen gondolkozzék.

Kinevezés. A király a pénzügyminiszter előjlesztésére *Tellamanti* Jenő okleveles gépészmérnököt, gyári üzemfőnököt a selmecbányai bányászati és erdészeti főiskola II. póptani tanszékére a VII. fizetési osztályba II. osztályú rendes tanárrá nevezte ki.

Áthelyezések. A pénzügyminiszter *Zdián* Vilmos bányasegédtséget az iglói bányakapitányságtól miskolci bányabiztossághoz, *Oczella* József segédtséget pedig a miskolci bányabiztosságtól budapesti bányakapitánysághoz helyezte át.

Az Orsz. Iparogyesület évi jelentése. Most tette közzé az Országos Iparogyesület évi jelentését, melynek bevezető részében az egyesület hetvenéves jubileumáról omlékszik meg, majd pedig a múlt esztendő rossz gazdasági viszonyairól szól, ezzel okadatolva, hogy a pozitív alkotásra nem volt mód és alkalom, mert az erre szánt energia jelentékeny részét a defenzíva tartotta lekötve és így a feladatát inkább csak eddig meghódított pozícióinak megtartására stb. szorítkozott. Beszámol arról, hogy az iparoktatás érdekében ez év-

ben is lelkesen közreműködött, figyelemmel kísérte az iparral kapcsolatos törvényelőkészítést, az új adótervezéssel is behatóan foglalkozott s arról ismertető könyvet is kiadott. Külön fejezetet szentel a jelentés az iparpártolási és közszállítási ügyeknek, amelyek közül amazok keletkezésétől fogva, emezek szintén évtizedek óta jelentékeny helyet foglalnak el az egyesület által gondozott kérdések között; nemkülönben a vám-, tarifásforgalmi ügyeknek, valamint a szociális ügyeknek, amely utóbbiakkal az összes meglévő közgazdasági egyesületek közül az Iparogyesület kezdett foglalkozni legelsőül.

A zagoriani kőszénbánya csődje. Rövidesen árverésre kerülnek az „Erste Zagorianer Kohlegewerkschaft“ tulajdonát képezett és Vasaradmegyében fekvő kőszénai, belitineci és kalhiki barnaszén és aranybányák. A Zágórában székelő bányatársulat ugyilátszik nem tudott prosperálni és csődbe került. Ez év július hó 15-én délelőtt 9 órakor árverezik el a bányákat a hozzátartozó összes felszerelésekkel, tartozékokkal, valamint a környéken biztosított zártkutatmányi jogokkal. Az árverést Zágórában tartják meg. A bányatársulat bányáiból 1910-ben 600.000 métermázs barnaszén és 50.000 métermázs fénylőszén termelt ki és a bányák közel 600 munkást foglalkoztattak.

Uj furások Szápáron. Zirci leveleznők arról értesít, hogy szápári kőszénbánya részvénytársaság „Frigyos“-aknája közelében egy Ingersol-féle furógéppel megkezdték a furási munkálatokat. A furások célja egyelőre az, hogy az elvetett teleprést felkutatass; ezzel a „Frigyos“-akna szénvagytonát emelje.

A komlói szénbányáról. Ismét egy jellemző adat az állami szénbányászatról: Pécsről értesülünk, hogy Komlón az állami szénterület főtelepének kiaknázása céljából mélyítik az aknákat. A mánkálatok „házi kezelésben történnek és jóval drágábbak, mintha vállalkozókra bízta volna azokat. Ez legalább is természetes, mert sem az állami közegek, sem a központi vezetőség soha ily munkát nem végeztek. A munka igen lassan halad előre és a pénz meddő kísérletezésekre fogy el. Pedig ennél a bányánál teljes mértékben beigazolódott a Wekerle-rezsim feltétele, amennyiben a nemrég feltárt főtelep vastagsága 12 m. szén, dőlése is 35 fokos, tehát igen kedvező. Mindenesetre célszerű volna, ha az aknamélyítés nem húzódna sokáig és a szén mielőbb piacra kerülne.

Bányatársgyűlés. A gölnicbányai bányabiztosság folyó évi június hó 13-ára bányatársulati gyűlést hívott egybe, melyre az érdekelteket hirdetmény útján fölhívja. Ez a társgyűlés a gölnici schlossgrundi Kreuzschlag bányatársulat ügyét lesz hivatva tárgyalni, melyet a bányabiztosság még a múlt évben fölhívott hosszú időn át teljesen üzemben kívül helyezett hasonlóan bányájának üzembehelyezésére. Ennek a fölhívásnak az érdekeltek régebben eleget is tettek. Most új igazgatót is fognak gyűlésen választani.

Uj földgázforrás. Székelykereszturi leveleznőktől kapjuk az értesítést, hogy az állam november óta furásokat vezetett Alsóboldogfalván. Az eddigi furásoknak, melyek körülbelül 150 méternyi mélységet értek el, már is megvan számbavehető eredményük, mert elég vastag söréteget és különböző ásványrétegeket találtak. A gázmedoncéig még nem jutottak el, de az eddigiük után ítélve, biztosra lehet venni, hogy itt is nagyobb mennyiségű gáz fog fakadni. Magyarsáron is találtak újabb földgázforrást id. *Putaky* László nagybirtokos tanyáján. A nyomás 20–25 köbméter, vagyis naponta 30–35.000 köbméter földgázra lesz kilátás.

Azok a lámpák! Két ízben már irtunk a nyitott bányalámpákról, amelyekkel a környei kőszénbányákban dolgoznak. Irtunk arról is, hogy a környei bányákban, hasonlóan a tatabányaiakhoz, tetemes mennyiségű gáz szokott a föllárásokkor jelentkezni.

A bányakapitányság erre való tekintettel el is rendelte a biztonsági lámpák kizárólagos használatát, de amint magánuton értesülünk, a társaság a bányakapitányságnak ezt az okos és üdvös rendelkezését meg akarja feleltetni. Nem tudjuk, mivel lehet indokolni ezt a készülő felelősséget, amint egyáltalában nem tudjuk magyarázatát adni, hogyan lehetett eddig is nyitott lángú lámpákat használni Környén. Legfeljebb anyagi tekintetből késhet a biztonsági lámpák beszerzése, pedig ott el kell tekinteni minden ilyen szemponttól, ahol sok száz emberélet van állandóan veszélyeztetve. Vagy Környén nem ismerik a kútra járó korsó meséjét? Az a korsó Környén is eltörhetik egyszer és sok ember átka s könye fakadhat a törése nyomán. Nem szeretnénk többé írni erről a dolgról.

A szápári áldozatok. Nem tudjuk, kinek és miért volt érdekében agyonhallgatni annak a két szerencsétlen bányásznak pusztulását, akik a szápári kőszénbánya Frigyes aknájában lelték halálukat. Ammi bizonyos, hogy a sajtó nem beszélt és ezt várva mi is tendenciózusan hallgattunk eddig róluk. Most azonban meg akarunk végre emlékezni Gáberesek Ferenc vándorról és Bajna Pál csillérről, akik közül az első dinamit gázmérgezés folytán halt meg, a másikat esillo gázolta halálra a múlt héten. Amint zirci tudósítónk írja, a veszprémi kir. ügyészség vizsgálatot indított a szerencsétlenségek ügyében és föl is bontoltatta mindkét bányászt. Az egyik ügyben be is szüntette az eljárást, a másik ügyben még folyik a nyomozás.

A gellérthegy-i barlang ásatai. A földtani t. kutató szakosztálya legújabbán a gellérthegy-i kutatását fölvette programjába. Az ásás szűkületére K. Ottokár geológus vállalkozott. A barlangkutató áprilisi hozzá is fogott a munkához, amelynek eredménye lett annak konstataciója, hogy a barlang keletkezése újabbkori. A diluviális még a sem volt. Régiségi tárgyak nincsenek a barlangban hiány: azt következtetést engedni meg, hogy előindító ak jelentéktelen kis hasadék lehetett, mely azontúl a szikla meredekségénél fogva ugyszólván megközelíthetett volt. Sem az őskornak, sem a későbbi prehisztorikus időszakoknak, de még a római, meg a népvándorlási kornak semmi nyoma, legalább ekkoráig nem került elő. Azért talán nem igen kockáztatott ama föltételezés, hogy a barlang anyagilag csak újabb időkben szakadt föl sziklaomlások következtében, melyek a Gellérthegy-i gyakran előfordultak és még most is előfordulnak. A próbásítás negatív eredmény is világosságot derített a barlang múltjáról. Egyelőre be kell érni, mert a barlangkutató szakosztály sovány anyagi viszonyai nem engedik meg a költségeit és eredmény tekintetében igen kérdőre és folytatását, kivált mikor a budai hegységben vannak barlangok,

melyekben az ősember biztos nyomain mutatkoznak, aki már akkor lakott bennük, mikor a székesfőváros vidékén a rinocérosz, meg a barlangi hiéna, utóbb pedig a rénszarvas, meg más hidegüvi állatok tanyáztak.

Külföldi szén Oroszországban. Pétervári mértékadó körökben azzal a tervvel foglalkoznak, hogy fölhatalmazzák a kereskedelmi és közlekedési minisztert, hogy *köszén vámmentes behozatalára* adhasson engedelmet a fekete-tengeri kikötőkön át, az államvasut, szükség esetén magánvasutak céljára is. Az engedelem három évre volna megadandó.

Kanadai bányák megtekintése. Ritka alkalom kínálkozik az *Ottavában* megtartandó 12-ik nemzetközi geológiai kongresszus ideje alatt azoknak, akik Kanadának bányáiparát tanulmányozni óhajtnak. Kanada bányái bővelkednek a legkülönfélébb ércekben és a kongresszus intéző bizottsága nagy súlyt helyez arra, hogy a résztvevőknek alkalmuk legyen a helyszínen tanulmányozhatni Nova Scotia és New-Brunswick óriási szénbányáit, a guebeci aszestbányákat, Ontariós ezüst-, réz-, nickel- és aranybányáit, az óriási aranykotrókat Yukongobiet-ben a nyersolaj ásatásokat és a földgáz forrásokat.

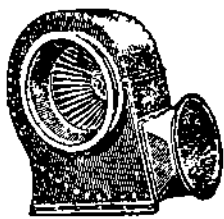
Részletes leírások és tervezetek minden tanulmányúthoz megszerezhetők a „Geological Survey of Canada” vagy pedig az „Ontario Bureau of mines” útján, amelyek ezeket a tanulmányi kirándulásokat rendezik a helyi hatóságok és társaságok közreműködésével. Különvonatok, mérsékelt utazási jogyek állanak a jelentkező tanulmányozók rendelkezésére.

Az összes bányamérnökök általában meghívást kaptak a kongresszusra és az összes tanulmányutakban való részvételre, valamint a tanácskozásokra, amelyekben különféle szakkérdések fognak tárgyalatni.

A nemzetközi geológiai kongresszus intézőségének 2. számú körlevele részletes fölvilágosítással szolgál és bármelyik geológiai társulat, vagy bármely országos földtani intézet útján, közvetlenül pedig a kongresszus titkári hivatalától (Victoria Memorial Museum, Ottawa, Kanada) beszerezhető.

Ártézi kutak furása. A csornai járás főszolgabírája a június 1-én határozta meg a tervezett mélyfúrású artézi kutak készítését árlejtést hirdet. A furások a községek belterületén készítenők, előirányzott mélység 130—150—170—200 méter, befejező végleges csórákat külső átmérője Pályázati határidő május 25.

A brombergi gépgyár Magyarországon. A Bromberger Maschinenbau-Anstalt G. m. b. H. elhatározta, hogy speciális berendezéseit és gyártmányait Magyarországra is exportálja s vezérképviselővel Erdélyi József okl. gépészmérnököt bizta meg. A gyárnak két osztálya van. Egyik osztálya speciálisan foglalkozik az összes cukorgyári berendezésekkel. Másik osztálya pedig, mely még hatalmasabb, az összes szállítóberendezéseket *öleli fel*. Különösen felhívjuk a szakkörök figyelmét *készültető és téroló berendezéseink, sodronykötélpályáink,*

Blackman

ventilátorok,
exhaustorok,
fúvók minden célra

Szellőző

szárító, szívó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

(3703/a 863/24)

Telefon: József 26—56.

függővasutainak és szalagszállítóinak érdekes konstrukciójára. Ez a gyár méltán számíthat arra, hogy magyar vállalatoktól számos megbízást fog kapni, mert nagy teljesítőképessége, garanciája annak, hogy minden kívánalmaknak meg tud felelni.

Közgyűlések. A német és magyar magnésit részvénytársaság május hó 18-ára Budapestre közgyűlést hirdet. *Mérleg számlája.* Tartozik 1912 december 31-én pénztárszámla 408 K 73 f., fuvarozási eszközök számla 12.000 K, értékpapír számla 175.697 K 31 f., gépszámla 160.000 K, bányamű számla 141.860 K 10 f., sodronykötél pálya számla 563 K 20 f., kemenceépítési számla 142.000 K, utépitési számla 18.467 K 81 f., butorzat számla 3000 K, árubevezetési számla 26.142 K 89 f., gyárépítési számla 296.615 K 91 f., leltár számla 71.126 K 40 f., összesen 1.047.882 K 35 f. *Követel* 1912 december 31-én részvénytőke számla 2000 első kibocsátás 600.000 K, 1170 második kibocsátás 351.000 K, váltó számla 90.000 K, folyó számla 6882 K 35 f. összesen 1.047.882 K 35 f.

A magyar-belga fémipar részvénytársaság 1913. évi május hó 20-án déli 12 órakor Budapesten rendes évi közgyűlést tart. *Mérleg-számlája.* Vagyon Gyári épületek 993.663 K 74 f., gyári tolok 444.106 K 31 f., gyári gépek és eszközök 1.578.614 K 56 f., áruk és anyagok 1.467.955 K 65 f., pénztár 10.026 K 29 f., óvadékok 6991 K 38 f., értékpapírok és szolvények 70.239 K 75 f., adósok 1.674.999 K 72 f., váltók 775.219 K 13 f., összesen 7.021.816 K 53 f. *Teljesítés:* Részvénytőke 1.600.000 K, kölesönkötelezvények 903.000 K, általános tartalékalap 161.203 K 20 f., külön tartalékalap 1.089.927 K 64 f., gyári épületek és gépek értékesítési tartalékalapja 826.588 K 09 f., hitelezők 1.044.388 K 64 f., föl nem vett osztalék 6833 K 50 f., kölesönkötelezvények szolvényei 20.295 K, elfogadványok 910.671 K 93 f., segélyalap 47.510 K 69 f., nyereség 411.397 K 84 f., összesen 7.021.816 K 53 f. *Nyereség- és veszteségszámlája.* Tartozik: Nyomatványok 17.953 K 90 f., tisztii fizetések és lakbérek 169.650 K 43 f., gyári üzem 137.984 K 01 f., utazási költségek 18.959 K 43 f., bélyeg és adó 33.707 K 48 f., biztosítás 8547 K 11 f., szállítási költségek 20.667 K 50 f., költségek 102.622 K 86 f., kamatok 20.849 K 90 f., nyereség 411.397 K 84 f., összesen 942.340 K 46 f. *Követel:* Árukon nyers haszon 942.340 K 46 fillér, összesen 942.340 K 46 f.

A „Titanit” (Céipek módszerű) magyar biztonsági robbantóbányai részvénytársaság 1913. évi május hó 28-án d. u. 3 órakor tart rendes közgyűlést.

Az Atlasz asbest-cement-palaggyár r. t. május 20-án déli 12 órakor a társaság helyiségeiben rendes közgyűlést tart. *Mérleg-számla.* Vagyon Bő nem hívott és hátralékos részvénybefizetések 170.500 korona. Bankbetét 53.324 korona 67 fillér. Alapítási költség (31.565 korona 84 fillér, levonva leírás 6313 korona 17 fillér) 25.252 korona 67 fillér. Pénztár 2934 korona 72 fillér. Szabadalmi számla 60.000 korona. Adósok 14.866 korona 71 fillér. Ingtatlanok 172.700 korona. Átmeneti számla 921 korona 60 fillér. Összesen 500.500 korona 37 fillér. *Teljesítés:* Részvénytőke 500.000 korona. Hitelezők 500 korona 37 fillér. Összesen 500.500 korona 37 fillér.

A német és magyar magnésit részvénytársaság május hó 25. napján Budapesten rendes közgyűlést tart. *Mérleg-számla.* Tartozik 1912 december 31. Pénztárszámla 408 K 73 f. Fuvarozási eszközök sz. 12.000 K. Értékpapír sz. 175.697 K 31 f. Gép sz. 160.000 K. Bányamű sz. 141.860 K 10 f. Sodronykötélpálya sz. 563 K 20 f. Kemenceépítési sz. 142.000 K. Utépitési sz. 18.467 K 81 f. Butorzat sz. 3000 K. Árubevezetési sz. 26.142 K 89 f. Gyárépítési sz. 296.615 K 91 f. Leltár sz. 71.126 K 40 f. Összesen 1.047.882 K 35 f. *Követel* 1912 december 31. Részvénytőkeszámla 2000 első kibocsátás 600.000 K, 1170 második kibocsátás 351.000 K. Váltó sz. 90.000 K, Folyó sz. 6882 K 35 f. Összesen 1.047.882 K 35 f.

A Magyar aszfalt részvénytársaság rendes közgyűlést május hó 17-én fogja Budapesten megtartani. *Mérleg-számla.* Vagyon Birtokok és telkek: dornai birtok K 129.764-36, tatarosi tolok K 15.434-87, mezőtelegdi gyártelek K 6342-50, budapesti gyártelek K 145.777-39, vorsei gyártelek K 2590-90 = K 299.910-02 Bányák: dornai aszfaltbánya K 457-536-75, tatarosi tárna K 75-661 = K 533.197-75. Bányavasutak és forgalmi eszközök: dornai bányavasut és síkló K 131.562-34, tatarosi bányavasut K 113.989-09 = K 245.551-43. Gyári épületek és munkásházak: dornai épületek K 419-056-98, tatarosi épületek K 430.526-03, mezőtelegdi épületek K 66.802-39, budapesti épületek K 58.212-12 = K 974-597-52. Gépek és felszerelések: dornai felszerelések K 640.022-19, tatarosi felszerelések K 615.591-18, mezőtelegdi felszerelések K 21.357-98, aradi mastixgyár K 21.237-52, vorsei mastixgyár K 17.979-57, budapesti gyári felszerelések és aszfaltmunkálatokhoz szükséges összes szerelvények K 486.761-10 = 1.802.949-54. Részesedés iparvállalatoknál és különféle értékpapírok K 2.954.507-36. Árukészletek K 676.460-83. Kintlévőségek: Engedélyezett községi kötelezvények K 8.750.331-37. Községikötvények tarcában K 4.062.754-70. Egyéb adósok és kötelezvények K 587.664-23 = K 13.400.750-30. Elszámolás alatt álló burkolási munkák K 257.232-30. Biztosítékok K 2.526.824-47. Pénztár K 62.787-54. Előre beváltott kisorsolt kötvény és díj K 6350. Összesen K 23.741.119-06. *Teljesítés:* Részvénytőke: Közös-éges részvények K 950.000. Elsőbbségi részvények K 2.000.000 = 2.950.000. Karbantartási tartalékalap K 1.680.634-31. Általános tartalékalap K 9532-73. Értékesítési tartalékalap K 300.000. 5%-os kölcsönkötelezvények K 3.613.000. Fel nem vett osztalékok és kötelez.-szolvények K 1265. Elfogadványok és hitelezők K 4.059.505-94. Hitelezők községi kötelez.-ellenében K 8.459.755-91. Óvadék hitelezők K 2.526.824-47. Átmeneti tételek K 134.751-91. Nyereség K 5848-79. Összesen K 23.741.119-06. *Nyereség- veszteségszámla.* Tartozik Bányászati, gyártási és üzemköltség K 2.064.536-13. — 1912. év üzemfeleslege K 205.848-79, ebből le: az értékesítési alap részére felhasznált K 100.000. — A fenntartási alap részére felhasznált K 100.000 = K 200.000, marad nyereség: K 5848-79. Összesen K 2.270.384-92. *Követel:* A bányamivelésből és a hozzátartozó iparágak üzletéből eredő nyers jóvedelem K 2.270.384-92. Összesen K 2.270.384-92.

A Magyarhoni Földtani Társulat a hónap 7-én a m. kir. Földtani Intézet előadó-termében szakülést tartott,

BRUNNER I. L. ÉS TÁRSA

∴ ∴ gép, szerszám, műszaki és elektrotechnikai nagykereskedés ∴ ∴

Széghőnyeim:
BRUNNER,
BUDAPEST.

Egyike a legrégibb, legnagyobb és legfontosabb cégeknek. Évtizedek óta szállítója a kincstári bányáknak és vasműveknek, a cs. és kir. közös hadseregnek és haditengerészetnek, a m. kir. államvasutaknak, a m. kir. posta- és távírdának, valamint számos magánüzemnek. — 1913—14. évi nagy árjegyzékünket komoly vevőknek szívesen küldjük.

Széghőnyeim:
BRUNNER,
BUDAPEST.

BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 19. SZÁM.

✠ KÖNYVSZEMLE. ✠

Draeger Heft Nr. 10. A lübecki Drägerwerk időszaki közleményei 1913 április. Ez a füzet — összefüggésben a februári számmal — tárgyalja az ismert és e terjedt Dr. Roth—Dräger féle Narkosis-készüléket, mesterséges fűlélesztési berendezéssel felszerelve, valamint a „Magasnyomású Narkosis-Apparátust” az orvosi tekintélyek által is kiválóan elismert Dräger-Kombinációs-Apparátussal. Általános érdeklői közlemények vannak továbbá a Dräger-féle élenyszekrényről, melyet április havában a porosz hesszeni vasutaknál egy hónap tartama alatt 100 példányban vezettek be mentési célok szolgálatára. A folyóiratot lapokra való hivatkozással díjtalanul küldi meg az érdeklődőknek a lübecki Drägerwerk Z. cég.

✠ KÜLÖNFÉLÉK. ✠

A magyar nemesopál.

A nemesopált már az ókorban is ismerték. Onomakritos (500 K. e.) már megemlékszik az opál szépségeiről, felemlíti szép színjátékát és bájos gyermekre üde színeiből hasonlítja azt. Id. Plinius karbunkulus néven emlékszik meg róla és Thráciát említi szászai helyeül. Elmondja: hogy Nonius szenátornak egy meggyorónagyságu opálgemmája volt, melyet gyönyörű színjátéka miatt annyira kedvelt, hogy inkább elviselte a triumvirok egyikétől Marcus Antoniusztól címért számkivetést, sem hogy büntetést drágakővének adó által elbárította volna magától. Kétségtelen, hogy az igazi nemesopál legkiválóbb lelőhelye az óvilág területén Magyarország és ezért Schmidt S. valószínűnek tartja, bár behoznyítani nem lehet, hogy a szórványosan már az ókorban szerepelt nemesopálok is innen kerültek volna ki. Nemrég azonban Kisásziában a brüsszai vilájetben, Simav helyiség határában, a karamandja bányákban mintegy újból felfedezték sárga vagy barnás színű, de olykor a nemesopál tarka színjátékát is mutató opált, mely az ottani riolitok üregeit betölti. E helyen ugyanis már az ókorban fejtettek drágaköveket Krözus számára, később pedig, 1400 körül, a genouaiak bányászták itt az opált, de azután a török uralom alatt teljesen feledésbe ment ez az előfordulása. Ujabbban a bányák a „Lydia” mainzi társaság birtokában vannak, mely az innen származó opálokat csiszolt állapotban karátonként 6—120 márka árban hozza forgalomba. Kérdés tehát, hogy Nonius szenátor opálja esetleg nem származott-e Kisásziából.

A Vörösvágás körüli régészeti leletek alapján Pulszky Ferenc és Gesell S. szerint csak annyi bizonyos, hogy itt az opált körülbelül 800 évvel ezelőtt már bányászattilag kuttatták, 1400 körül pedig már 400 ember dolgozott a bányákban. A középkorban az alchimisták elementumkőnek, a drágakőkereskedők meg firmamentumkőnek hívták a nemesopált. A magyar nemesopálnak rendkívül nagy értéke volt, miután Európa akkoriban gyémánttal, színes kövekkel és gyöngyökkel még nem volt annyira elárasztva, mint ma. Minthogy a középkorban a magyar nemesopál Konstantinápolyon keresztül jutott Hollandiába, ahol csiszolták és foglalták, keleti opálnak nevezték. Csak a 17. században jelentette ki Tavernier francia drágakőkereskedő és utazó mint első, hogy a forgalomba kerülő nemesopálok magyar származásúak. Akkoriban nagyon keresték, kedvelték és szívesen viselték ezt a szép színű drágakövet, melyhez az a kedves babona fűződött, hogy szöke leánynak azért való az opálnyakék, hogy ifju korának szép hajszíne soha meg ne fakuljon. A nagyhirű, szép nemesopálok egyike az, melyet a bécsi ásványtani muzeumban őriznek. Maga a kő csiszolatlan. Hossza $4\frac{3}{4}$ bécsi hüvelyk (0.125 m), vastagsága $2\frac{1}{2}$ bécsi hüvelyk (0.0575 m) és súlya 34 bécsi lat; 1770 körül

akadtak rá a vörösvágási bányák egyikében és értéke egy németalföldi ékszerkereskedő ajándata szerint félmillió forint, vagyis 1,000.000 korona. A bécsi ékszerészek azonban még többre, tudniillik 700.000 forintra becsülték. A bécsi koronakincstárban van továbbá még egy nagy lyuktojás-nagyágu csiszolt nemesopál is, mely előbbivel alighanem egy letehető való. Az egykori francia koronakincstárban is voltak szép opálok. Egyikük aranygyapjas-rend közepére volt beillesztve, másik a császári palást csatjába volt foglalva. Egy adikat pedig Jozefin császár viselt és ezt lángvörös ó. kiválóan tüzes sugárása miatt „Trója incendium”-nak (légő Trójának) nevezték. A drezdai zöldboltozatban pedig esodálatosan szép rózsapiros opált őriznek.

Gouillet Armand, mérnök St. Nicolas d'Alicormont-i lakos 53143. számú „Berendezés gázlángoknak meghatározott időpontokban történő meggyújtására és kioltására” című és az ehhez tartozó 57710. számú és „Berendezés gázlángoknak meghatározott időpontokban történő meggyújtására és kioltására” című magyar pótszabadalom tulajdonosa, szabadalmi alk gyakorlatbavétele céljából belföldi gyárosokkal együttét keres, esetleg szabadalmait eladja vagy gyártási engedélyeket ad. Bővebb felvilágosítással szolgál

Kalmár J. szabadalmi ügyvivőiroda
Budapest, VII., Rákóczi-ut 44. sz.

✠ DEUTSCHER BERICHT. ✠ INDUSTRIE UND VOLKWIRTSCHAFT.

Betriebseinstellung eines ungarischen ärarischen Kohlenwerkes. Wie verlautet wird in dem Kohlenbergwerk von *Pozorics*, einem der vier Kohlenbergwerke des Aearars, in den nächsten Tagen der Betrieb eingestellt werden. Den Antrag auf Betriebseinstellung hat die Montandirektion erstattet, welche alles aufgeboten hatte, um das große Defizit, von welchem der Betrieb bisher begleitet war, abzustellen. Auch ein Budapester Institut war um die Sanierung des Unternehmens bemüht. Es wollte von dem Bergwerk eine Bahn bis Anina bauen, doch war der Finanzminister genötigt den Plan, der viele Millionen Kosten verursacht hätte abzuweisen.

Erweiterung der Zementwarenfabrik in Pécs. Die Stärk und Günsberger'sche Zementwarenfabrik-Anlage wird durch eine automatische Kunststein-Stiegenpolier- und Aetzeinrichtung erweitert; infolge dessen wird dieselbe eine bedeutende Produktion in Kunststein-Stiegen bewältigen können. Die Einrichtung wird von den Budapester Ingenieuren *Dénes* und *Kovács* der Vertretern der Gesteinbearbeitungsmaschinen Ges. b. H. geliefert.

Neue Explosionsstoff-Fabrik. Das Reichskriegsministerium plant die Errichtung einer Explosionsstoff-Fabrik in Ungarn, wofür ein Terrain von 600 Joch benötigt wird. Der Betrieb soll vorläufig für 600 Arbeiter eingerichtet werden, deren Zahl später auf 2000 erhöht wird. Dem Kriegsministerium sind zu diesem Zwecke eine ganze Reihe von grösseren Grundkomplexen aus verschiedenen Teilen des Landes angeboten worden, so auch aus Magyaróvár, welcher